

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XX. De Francis, & Franciâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

- Flavium fuisse fratrem Arminii, testatur noster, annal. 11, his verbis: *Flumen Visurgis Romanos Cheruscosque interfluebat. ejus in ripâ Arminius adstitit. quæstioque, an Cæsar venisset, postquam adesse responsum est, ut liceret cum fratre conloqui, oravit. Erat is in exercitu cognomento Flavius. Patruum Arminii fuisse Ingvimerum, ostenditur eodem libro postea his verbis: Non modò Cherusci sociisque eorum, vetus Arminii miles, sumere bellum; sed è regno etiam Marobodui Svevæ gentes, Semnones ac Langobardi, defecere ad eum. quibus additis prepollebat, ni Ingvimerus cum manu clientum ad Maroboduum perfugisset: non aliam ob causam, quàm quia fratris filio juveni patruus senex parere dedignabatur. Uxorem Arminii fuisse filiam Segestis, Cheruscorum principis, testatur idem, annal. 1, his verbis: Segestes, quamquam consensu gentis in bellum tractus, discors manebat; auctis privatim odiis, quòd Arminius filiam ejus, alii pactam, rapuerat. & paullo post: Inerant femina nobiles: inter quas uxor Arminii, eademque filia Segestis, mariti magis quàm parentis animo. Filium ex eâ suscepisse, ostendit mox postea: Arminii uxor, virilis sexus stirpem edidit. Educatum Ravennæ puer, quo mox ludibrio conscriptatus sit, in tempore memorabo. Nomen ejus ostendit Strabo lib. VII; inter captivos Germanorum duces, quos Germanicus Romæ in triumpho duxit. Σεγμῦντις π Σεγῆς υἱός, Χηρῶσκων ἡγεμῶν, ἢ ἀδελφῆ αὐτοῦ, γυνὴ δὲ Ἄ γερμῖς ὄνομα Θεσνίδα, ἢ υἱός τελευτῆς Θεμελιός: id est; Segimundus, Segestis filius, Cheruscorum dux, & soror ejus, eademque uxor Arminii, nomine Thunelda, & filius treis annos natus Thumelicus. Flavii, fratris Arminii, uxorem fuisse Chattam, Acrumeri principis Chattorum filiam, ex quâ suscepit Italum filium; auctor est Tacitus, annal. XI. Eodem, inquit, anno Cheruscorum gens regem Româ petivit, amissis per interna bella nobilibus, & uno reliquo stirpis regia, qui apud urbem habebatur, nomine Italus. Paternum huic genus è Flavio, fratre Arminii. mater ex Catumero, principe Chattorum, erat. In Vaticano exemplari est Actumero: ex quo facio Acrumero. sic enim est apud Strabonem, dicto loco; Ἐ π ἢ Σεσθῶν, Αἰγμῆρα υἱός, τῶν Χηρῶσκων ἡγεμόν. ἢ ἢ τῆς Ραμῆς, Οὐκρομύρα θυγάτηρ, ἡγεμῶν Βατῶν. id est: Prateræque Sesthacus, Aegimeri, Cheruscorum ducis, filius; & uxor ejus Ramis, Cromyri, Battorum ducis, filia. Vocabula hæc esse misere vitata, jam alii ante me dispexerunt: qui pro Αἰγμῆρα reposuere Σεγμῆρα: quem Segestis fuisse fratrem, auctor est Tacitus, annal. 1, his verbis: Stertinius ad accipiendum in dedicationem Segimerum, fratrem Segestis, præmissus ipsum & filium ejus in civitatem Viborum perduxerat. Batti nulli umquam fuere populi in Germaniâ. qui Batavos inde colligunt fuisse, eos fugit, Batavos sub Tiberii principatu, nullos habuisse belli duces. Corrigo igitur ego id vocabulum in Χατῶν. illud autem Οὐκρομύρα, in Ἀκρομῆρα vel Ὀκρομῆρα. nec ullus alius hic Chattorum dux fuit, quàm qui Tacito ejusdem gentis dicitur princeps Actumerus, sive rectius Acrumerus. Ceterò Segimundum sacerdotem quondam fuisse apud Gallicam Rheni ripam, auctor est idem noster, annal. 1, his verbis: Addiderat Segestes legatis filium, nomine Segimundum. Sed juvenis conscientia contabatur. quippe anno quo Germaniæ descivere, sacerdos apud Aram Viborum creatus, ruperat vittas, profugus ad rebelles.*

CAP. XX.

40

De FRANCIS, & FRANCTA.

- GENTIBUS hætenus, quæ ad primam Germaniæ partem pertinent, omnibus cis Albim explicatis, commodus nunc locus visus est, antequàm ad Fosos & Cimbro, Transalbianas nationes, transirem, de FRANCIS, & terrâ eorum FRANCTA, pauca quædam disserere. Gens hæc fuit omnium, quotquot magna illa atque vasta Germania tulit, nobilissima; longè latèque, non modò domi in patriis sedibus incolens, sed in exteris etiam postmodum regiones, cis Rhenum Danubiumque effusa; haud dubium Romani imperii excidium. Sedes eorum trans Rhenum in Germaniâ alii etiam antehac utcumque commonstrarunt. at primæ eorum originis non minùs omnecis fuisse ignaros video, quàm ipsorum Alemannorum, de quibus supra explicatum est. De Hunibaldi nugis aliorumque similium scriptorum somniis, ac fabulis anilibus, nihil heic dicere lubet. illos miror, qui, superioribus sæculis veras Francorum res tradere adgressi tam negligentes, tamque vecordes fuerunt, uti de origine eorum vulgatis credere hgmentis maluerint, quàm rei veritatem altiùs anquirere. Sed ita profectò est: opus id erat arduum. laborisque plenum, nec facile cuiquam, nisi in omni veteri Romanorum historiâ probè versato, suscipiendum. Interim haud pauci etiam nostro sæculo reperti sunt viri docti, qui pro virili quisque parte in eo enodando laboraverunt. qui & ipsi, ni aliis studiis, muniisq;, sive professionibus fuissent occupati; haud dubiè ad intimum totius

rei fontem penetrare potuissent. Ex his igitur quidam FRANCORUM nomen jam inde à Ciceronis ævo deducere voluerunt, ex epistolâ ejus ad Atticum, lib. XIV; ubi verum genuinumque vocabulum *Fangones* corrumpere ausi sunt in *Frangones*; ut suprâ lib. II, cap. XXI, in Atuatiorum explicatione ostensum est. Alii Francorum nomen jam antiquissimis Romanorum temporibus in Germaniâ inter Rhenum & Albim fuisse arbitrantur; sed gentem invalidam etiam tum atque obscuram: quæ postea auctis paulatim viribus, tandem in clarum illud admirandumque nomen ascenderit. At heic ego miror, quum tot nationum, inter dictos amneis, nomina antiquis monumentis composita sint, ut etiam ego non, nisi magno labore, immensâque animi disquisitione, singulis proprios agros aptare quiverim; miror, inquam, inter tot minutissimarum etiam nationum vocabula, unum potuisse ignorari vel præteriri Francorum nomen. Alii id jam Taciti ævo, adeoque ante Tacitum, in Germaniâ existisse putarunt: Tacito autem aliisque ejus sæculi Romanis ignotum, quia remotissimas à Rheno, in insulis septemtrionis (& huc omnia nobis ignota conferre jam dudum consuevimus) sedes gens colebat. unde postea in occidentem versus ad Rhenum profectam, eorum populorum arbitrantur occupasse agros, quos proximè Rhenum deseripsi. Errasse & hos quamlongissimè à vero scopo, veterum auctorum monumenta haud ita obscurè docent. hæc quidem si quis diligentius attentiusque rimetur, facile deprehendat, plerasque nationes, quas hætenus post Alemannos inter Rhenum Albimque ad oceanum usque explicavi, nominatim in Francorum gente recenseri. unde conjectatio mihi haud vana, eas nationes omnes in unum postmodò coivisse corpus, novumque sibi constituisse nomen, quo in posterum dicti in commune sunt FRANCI. De causâ, sive occasione, de modo item ac tempore novæ hujus reipublicæ inter eas constitutæ, antequam dicam, res postulare videtur, uti id, quod modò adfirmavi, auctorum testimoniis confirmem.

DE BRUCTERIS igitur, CHAMAVIS, ANSVARIIS, atque CHATTIS, hæc Sulpitius Alexander, apud Gregor. Turonensem, lib. I, cap. IX: *Eodem anno Arbogastes Sunnonem & Marcomerem, subregulos Francorum, gentilibus odiis insectans, Agrippinam, rigente maximè hieme, petiit: ratus, tutò omnes Francia recessus penetrandos, urendosque, cum decussis foliis nuda atque arantes silva insidiantes occulere non possent. Collecto ergo exercitu, transgressus Rhenum, Bructeros, ripæ proximos, pagum etiam, quem Chamavi incolunt, depopulatus est; nullo usquam occurrente, nisi quòd pauci ex Ansvariis, & Chattis, Marcomere duce, in ulterioribus collium jugis apparuere.* De iisdem Ansvariis etiam Marcellinus lib. XX: *Julianus in limes Germaniæ secunda egressus, omnique apparatu, quem flagitabat instans negotium, communitus, Trajectensi Mosa opido propinquabat. Rheno deinde transmissò, regionem subito pervasit Francorum, quos Ansvarios vocant.* In tabulâ itinerariâ hæc nomina, quæ tamvis miserè luxata corruptaque, super Rheni ripam proximè oceani litus leguntur: CHAUCI. AMPSIVARII. CHERUSCI. CHAMAVI. QUI ET FRANCI. sequiturque in eadem ripâ, magnis literis ipsius regionis nomen,

F R A N C I A.

40

post quod positi sunt BURCTURI: quos & ipsos sub Francorum nomine fuisse computatos, modò ex Sulpitio cognovimus. *Chaucos, Cheruscos, atque Chattos, in eadem fuisse Franciâ, præter tabulam ac Sulpitium, Claudianus quoque testatur, in primo de laudibus Stiliconis:*

*Vt Salius jam rura colat, flexosque Sicambri
In falcem curvent gladios; geminasque viator
Cum videat ripas, quæ sit Romana, requirat.
Vt jam trans fluvium, non indignante Cayco,
Pascat Belga pecus; mediumque ingressa per Albim
Gallica Francorum montes armenta pererrent.*

50

Per Sicambros intellexisse USIPIOS, & TENCTEROS; suprâ ostensum est: *Cheruscos* verò & *Chattos* per montes; quorum nullos habuere Chauci. illorum autem fuit *Melibocus mons*, cum silvâ *Baceni*, ad medium Albim procurrrens. De *SALIIS*, Salam sive Isalam flumen adcolentibus, Marcellinus lib. XVII: *Quibus paratis, petie primos omnium Francos; eos videlicet, quos consuetudo Salios appellavit.* De *Chaucis* hæc quoque dici volunt ab Eumenio rhetore in panegyrico ad Constantinum Augustum: *Quid loquar rursus*

rursus intimas Franciæ nationes; non jam ab his locis, quæ olim Romani invaserant, sed à propriis ex origine suis sedibus, atque ab ultimis Barbariæ litoribus avulsas, ut, in desertis Galliæ regionibus collocata, pacem Romani imperii cultu juvarent & arma delectu. Verùm cur ego jam Constantini tempore Saxonicum nomen Chaucorum tenuisse existimem, sequenti capite reddam. Sub Francorum nomine qui etiam tunc Chaucos fuisse arbitrantur, his ducuntur rhetoris verbis; *ab ultimis Barbariæ litoribus: ceu ea de extremâ Chaucorum ad Albis ostium orâ maritimâ sint dicta.* Verùm *litoris* vocabulo *ripam* heic Albis fluminis intelligi, usitato ei sæculo loquendi modo, omnino ego persuasum habeo. sic quidpe Fl.

quoque Vopiscus, in Probo: *Testes Franci, in vitis strati paludibus; testes Germani, & Alemanni, longè à Rheni submori litoribus.* Hinc etiam idem Eumenius, in eodem panegyrico postea, *Cabillonensem vocat portum ad Ararim flumen; quod opidum nunc Burgundiz vulgò vocatur Chalon.* Albis ripam illic intelligere eum, non litus oceani, clarius etiam liquet ex incerto quodam panegyristâ, qui eadem de re sic eundem imperatorem alloquitur: *A Tiberi ad Rhenum, imò à Tusco Albulâ ad Germanicum Albim prolaturus imperium.* Et postea: *Purgavit ille Bataviam, tibi se ex ultimâ Barbariâ indigenæ populi deditere.* De FRISIIS quâvis certum argumentum testimoniumve ex veteri aliquo auctore adducere nequeam; tamen hos unos ab initio ab illustri hoc atque præclaro corpore nominæque Francorum procul esse voluisse, haud facile persuadeor. Hoc unum scio; proximam Frisis Batavorum insulam aliquoties ab Francis fuisse occupatam. hi an semper fuerint Salii, quos id fecisse memorat Zosimus lib. III, haud facile dixerim. neque tamen una Saliorum natio, alioquin exigua, tantis fuit viribus, uti Frisis Marsacisque invitis, in dictam porrumperere potuerit insulam. De DULGEBINIS, CHASSUARTS, & ANGRIVARTIS, in medio Chaucorum Chamavorumque positis, dubitare non licet; quando hi jam antea illorum fuere focii.

Hæ igitur sunt nationes, quæ sub FRANCORUM nomine in terrâ FRANCIA computantur. nec alia populorum vocabula in eâ memorata reperio. Unde argumentum satis firmum atque validum, nullam huic novam ex septentrione, vel oriente, expulsi præcis cultoribus, immigrasse gentem.

Jam finis universæ FRANCIAE adsignare promptum fuerit. ab occasu Rhenum & oceanum, ab septentrionibus item oceanum; ab ortu Albim & Salam, & qui porrò hinc terminus fuit inter Chattos Hermundurosque. à meridie tamen, quæ Alemanni, valida gens fuere contermini, obscuritas quædam manet. Video hodiè doctissimum Freherum in eâ esse opinione, terminum Franciam inter Sveviamque Gratiani Cæsaris tempore fuisse Nicrum amnem: ita, uti, quæ in dextrâ ripâ, ad Franciam, quæ in sinistrâ, ad Sveviam pertinuisse putet. idque ex hoc Aufonii versu, in precatione consulari:

Hostibus edomitis, quæ Franciæ mixta Suevis.

quem ille ad victorias Gratiani, ad Argentariam & trans Rhenum partas, refert; quasi illæ trans amnem ad Lupodunum pugnae, apud Nicrum & opidum *Ladenburg*, in confinio Francorum Svevorumque, sint pugnatæ. hancque sententiam iterum confirmat aliis

versibus, ex Sidonii carmine VII adductis:

Bructerus, ulvosâ vel quem Nicer abluit undâ,

Prorumpit Francus.

Verùm ad hunc auctorem quod attinet, scripsit is multis jam annis post Gratiani imperium, quum jam & Franci, & Burgundiones, & Gothi, & Alemanni, Galliam occupassent; quorum hi in Helvetiorum agris confederunt. igitur Alemannis ab utràque Mœni ripâ, id est, præcis suis sedibus in meridiem digressis, statim Franci à septentrionibus in agros relictos successerunt: quos in hunc usque diem eodem nomine obtinent. de quibus rectè tunc illud ab Sidonio scriptum. At in citatione Aufoniani versus supprimuntur dolosè reliqua; *Certat ad obsequium.* quibus alius prorsus aperitur priori versui sensus ac Freherus inde extorquet; ut suprâ in Alemannis ostensum est. Gratiani ævo Alemannos non modò ad Nicrum, sed ad ipsum Mœnum, & ultra hunc quoque, ad Lonam usque amnem incoluisse, ibidem ex Marcellino, qui eo ævo in castris Romanorum militavit, satis comprobatur. de Lupoduno etiam, & pugnis Gratiani trans Rhenum, satis ibidem & in Sequanorum descriptione dictum. De Burgundiorum verò Alemannorumque trans Rhenum ejusdem temporis confinio infra suo loco dicitur. quo & ipso prorsus Franci à Svevorum vicinitate excludentur. Limes igitur inter veteres illas Franciæ Alemanniæque regiones nullus alius fuit, quàm quem suprâ Alemannis trans Mœnum præscripsi, per Lonam amnem, & jugum montis, qui vulgari vocabulo dicitur *Fogelsberg.*

Ab

Ab orientali autem Alemannorum latere idem terminus fuit, qui antè inter Chattos Mattiacosque, ad opidum usque *Gemünde*, Mœno adpositum. hinc porrò Mœnus ad Hermundurorum usque confinium.

Finibus *FRANCIÆ* ita apertis, nationibusque *FRANCORUM* demonstratis; tempus est, uti de origine etiam hujus vocabuli, & corporis inter eos constituti, quædam expediantur. Certi heic, quod ex veterum auctorum scriptis probare queam, profus nihil habeo, juvat tamen judicii mei conjectationes promere. Sic igitur existimo: Quum prædictæ Rhenum inter & Albim nationes, variis jam inde à Julii Cæsaris ævo bellis à Romanis petita, dum aliàs manu superiores, aliàs inferiores existissent, se plurimâ ex parte jugo Romano, falso amicitia societatisque obtentu, subjectas esse, indigne acerbèque jam dudum tulissent; tandem, ubi vicinos suos Alemannos, Gallicam origine gentem, eoque Romano imperio meritò addictiorem, rebellare contra dominos, & in ipsam dominorum provinciam pacatissimam Galliam crebras incursiones audacter facere viderunt: sibi etiam eosdem animos idemque consilium esse sumendum rati sunt, quumque intelligerent, nullâ aliâ re magis quondam libertatem suam à Romano infractam suppressamque fuisse, quàm quòd singulos illi seorsim aggressi fuerant, dum ipsi in unum consulere, communemque hostem communibus inter se junctisque copiis propulsare neglexissent: tandem, plurimis experimentis edocti, innumerisque damnis admoniti, conspiratione factâ, in unam societatem, in unumque fœdus, atque adeò in unum corpus coivère: novo sibi, haud dubiè ab libertatis argumento, invento vocabulo, quo universi in posterum adpellarentur in commune *thi FRANKON*: quo etiam nunc reliquiæ eorum in Germaniâ circa Mœnum, variante paullum dialecto, dicuntur *die FRANKEN*. Deliraverunt Paullus Aemilius & Sigebertus, & quicumque cum his vel ex horum fide prodiderunt, *Valentinianum imperatorem eos, qui prius vocati erant Trojani, deinde Antenoride, postea Sicambri, Francos Atticâ lingua appellasse, quod lingua Latinâ significet ferores*. O egregios historicos! ceu verò Francorum nomen Valentiniani ævo non antiquius! Ex eadem hoc Sigeberto promptum officinâ, ex quâ illud de Ambianorum Samarobriua; quod suprâ notavi. At nec Bodinus, homo Francogallus, nuper sincerè aut peritè de eodem vocabulo judicavit, ubi, inusitatum id Germanis esse, in methodo suâ historiarum perscripsit: quum in universâ hodièque Germaniâ nemo tam infans, nemo tam rusticus inveniatur homo, qui ignoret, *frank* idem significare quod *frey*, sive *fry*, id est, *liberum*. Manet in hanc usque diem vulgare apud Germanos verbum, *die freye Franken*, id est, *Franci liberi*; non ab eo, quòd posterioribus temporibus Franci ad Mœnum majoribus usi sint in Germanorum imperio immunitatibus, quàm reliquæ imperii nationes, ut vulgò existimatur: sed à veteris illius in libertatem à Romano jugo vindicationis memoriâ. Ceterùm à libertatis vindicatæ, quod antè dixi, argumento novam illos adsumsisse adpellationem, vel inde haud dubio patet indicio, quòd omnes pariter scriptores, qui originem eorum fabulosè tradiderunt, immunitatem iis à Romanorum imperatore, ob egregiam in bello navatam operam, unâ cum novo nomine datam tradunt.

Sed tempus nunc etiam ostendatur, quo *FRANCORUM* nomen dictæ nationes, in unum corpus congressæ, primùm sibi imposuerint. Factum id ego arbitror paullo post, quàm Alemanni, contra Romanos rebellantes, in Galliam Rhetiamque excurrere cœperunt. nam primum Caracallam Alamannici cognomine historias referre, suprâ in Alemannis notavi. Probum autem, qui *LVI* circiter annis post Caracallam imperio potitus, bellum contra Francos gessisse, complures memorant rerum scriptores. Nec ego dubitaverim, ad Francos pertinere, quæ Zosimus, lib. *i*, in hæc verba scribit: *ὁρῶν ἢ ὁ Γαλιωδὸς, τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἔντα τὰ Γερμανικὰ χαλεπώτερον, σφοδρότερον τι πῶς περὶ τῶν εὐκταῖς κελπηῖς ἐθέσει ἐνοχλῆντα, πῶς μὲν τῆδε πολεμῖος αὐτὸς αἰτιώσεται*. id est: *Gallienus, videns Germanicas gentes ceteris infestiores esse, & ad colas Rheni nationes Gallicas acrius infestare; hanc partem sibi ab hostibus propugnandam sumebat*. Nam filius Gallieni Saloninus Agrippinæ cum militibus in præsidio, post eam patris expeditionem, fuit: ubi à Postumo occisus; uti paullo post refert Zosimus. Post Alemannorum tandem trans Mœnum expeditionem exortum esse Francorum nomen, & rempublicam, satis certum est. quidpe si jam antè vitibus inter se fuissent juncti, haud faciliè Alemannos Mattiacorum occupare solum passi fuissent. Alemannos autem jam Alexandri Mammææ tempore illa trans Mœnum tenuisse loca, suprâ ostensum est.

Hæc igitur antiqua illa ac vera *FRANCIA*, hæc *FRANCORUM* gens, omnium totius Germaniæ nationum florentissima. quæ quum diu multumque, ac variis modis, Galliam

Galliam depopulata esset; tandem maximâ sui parte in eâ confedit. unde ea primum Gallie pars FRANGIA dicta, quæ hodièque vulgò vocatur *l'Isle de France*, id est, *Insula Francia*: mox verò, aliis etiam Gallie gentibus, tam prisca indigenis, quàm nuper ingressis Burgundionibus ac Gothis debellatis, tota illa pars Europæ prælusitris ac omnium penè nobilissima GALLIA in idem Franciæ nomen transiit.

Pars tamen gentis Francorum in Germaniâ trans Rhenum remansit; in Alemanorum, ut supra dictum, circa Mœnum loca transgressa. unde Francia gemina facta, *Cisrhenana*, & *Transrhenana*; sive *Occidentalis*, atque *Orientalis*. Huic vocabulum postea tributum FRANCONIÆ, & genti ipsi FRANCONUM nomen; ab antiquo scilicet 10 gentis vocabulo FRANKON. ad eundem quidpe modum *Gothones* dicebantur Romanis & *Gothi*, qui sibi ipsi *Gothon*; sive *Frisones* & *Frisii*, qui *Frison*; *Lugiones*, *Lugii*que, qui *Lugon*; *Burgundiones*, *Burgundii*que, qui *Burgundon*. Græcis verò auctoribus plerumque adpellantur ΦΡΑΓΓΟΙ, FRANGI; vitiato emollitoque vocabulo. Melius apud Zosimum, lib. III, ΦΡΑΓΚΟΙ.

Sed infringendus heic est, ne ultra serpat, ingens Hadriani Junii error; qui Bataviæ suæ cap. IX pluribus probare conatur argumentis, Francos antea proprio ac peculiari vocabulo vocatos fuisse GERMANOS. Multa ex Tacito adducit, quæ cuncta eò cadunt, quia is auctor populos inter Rhenum Albimque adpellat Germanos, ideò regionem, his omnibus inclusam, solam fuisse Germaniam. quæ quàm docta probaque sit argu- 20 gumentatio, cuius iudicare facillimum est. Ex Strabonis libro VII hæc producit verba:

Γνωρίζονται οἱ Γερμανοὶ, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῆς Ῥῆνης λαβόντες τὴν ἀρχὴν μέχρι τῆς Ἀλβι. quæ ita ad libidinem suam interpretatur: Notum est, & manifestum, Germanos à Rheni ostio initium capere Albi fluvio tenus. Ego verò nego hanc auctori fuisse mentem: facileque id ipsius verbis probabo; quæ integra sic leguntur: τῶν ἢ Γερμανῶν οἱ μὲν περὶ τὸν Ἰσθμὸν τῆς ἁπείρου τῶν ὠκεανῶν· γνωρίζονται δὲ, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῆς Ῥῆνης λαβόντες τὴν ἀρχὴν μέχρι τῆς Ἀλβι. τῶν δὲ εἰσὶ γνωρίζονται Σαρμαθοὶ καὶ Κίμβριοι. τὰ πέραν τῆς Ἀλβι, τὰ πρὸς τὸν ὠκεανῶν, καταπαύειν ἀρχαῖα ἡμῶν εἰσιν. id est: Germanorum, qui sunt septentrionales, propter litus oceani porriguntur: ac noti sunt ab ostiis Rheni ad Albim usque; notissimi que in his Sugambri & Cimbri. que autem trans Albim ad oceanum sunt loca, nobis prorsus sunt ignota. Et postea: τὸ δὲ νότιον 30 μέρος τῆς Γερμανίας, τὸ πέραν τῆς Ἀλβι, τὸ μὲν συνεχὲς ἀκμυλῶ ἀπὸ τῶν Σηθῶν κατὰ χεῖρα· εἰς εὐθείαν ἢ τῶν Γητῶν σωάνης γῆ. hoc est: Partem autem Germania meridionalem, que est trans Albim, continuò Sævi tenent. post hos statim contermina est Getarum regio. Ergo ex Strabonis sententiâ etiam ultra Albim, immenso spatio, ad Getarum usque confinium, fuit Germania. Sic infra eodem libro: Ἐν δὲ τῇ μεσογείᾳ βασιλεύει μὲν, τοῖς Τυρρήνταις ὄμοροι, καὶ Γερμανοῖς, σχεδὸν πρὸς αὐτῶν τῆς Γερμανικῆς γῆς ὄριος, εἰς πλείω Φύλα δηρηιδροί. Id est: In mediterraneis Bastarna sunt, Tyrigetis & Germanis contermini, ferèque ipsi Germanici generis, in plures divisi nationes. Meros & hos fuisse Germanos, suo loco demonstrabitur. Falsus igitur hac quoque argumentatione Junius. Jam verò validissima ejus argumenta, quæ speciem quamdam veri habent, ex mediæ sæculi adducuntur scriptoribus. in quibus di-

40 vus Hieronymus, in vitâ Hilarionis; *Inter Saxones*, inquit, & *Alemannos gens exstat, non tam lata, quàm valida: apud historicos Germania, nunc verò Francia vocatur*. Agathias lib. I: Προσπίπτει τῆς Ἰταλίας καὶ ἀγγελάθμονες τὸ γῆ τῶν Φραγγῶν. εἰς δὲ αὐτῶν οἱ πάλαι ὀνομαζόμενοι Γερμανοί. δηλοῦν δὲ· ἀμφὶ τῆς Ῥῆνης ἀπὸ τῶν εὐρῶν εἰσεῖν. hoc est: Sunt Franci Italia adcole, & contermini. sunt autem hi, qui olim dicebantur Germani. quod quidem satis constat: nam circa Rhenum annem incolunt. Non satis firmum argumentum; Quia circa Rhenum colunt, igitur sunt ii, qui olim dicti fuere Germani: videlicet si unos hos putaverit dictos Germanos, ceu peculiari nomine. Nec illud Hieronymi nisi ex simplicitate scriptum. etenim verum quidem erat, eam regionem, quam postea Franci incoluerunt, antea fuisse dictam Germaniam: at non solum, nisi certè omnes antiqui illi geographi, Strabo,

50 Mela, Plinius, Tacitus, Ptolemæus, Solinus, nos fallant: ipseque adeò Junius; dum cum illis, cap. XXI, Germaniam ad septentrionalem sive glaciale usque oceanum produxit. Ego ex Hieronymi Agathiaque verbis, id dicere eos voluisse, colligo; nempe qui tunc Franci vocabantur peculiari vocabulo; antiquitus in commune, cum reliquis illius regionis populis, dictos fuisse Germanos. quod verissimum. Nec tamen rarum isti sæculo, inane irritasque facere in unâ natione distinctiones. sic, inter alios, Aufonius in carmine de Mosellâ:

*Accedent vires, quas Francia, quasque Camaves,
Germanique tremant.*

At ipse

At ipse *Camaves* erat *Francus*, ut supra ostensum, & *Francus* rursus *Germanus*. Quamnam igitur hæc distinctio; aut quorsum? Nempe ut versus supplerentur. Sic item *Claudianus*, de quarto consulatu *Honorii*:

*Ante duces nostrum flavam sparsere Sicambri
Casariem, pavidoque orantes murmure Franci
Procubere solo.*

At etiam *Sicambri* erant *Franci*. irrita igitur & hæc est distinctio. Sed jam inde *Domitiani* tempore *Martialis* eadem usus est poetica licentiâ: sic namque canit *lib. v. 11*:

Das Cattis, das Germanis, das Celia Dacis.

C A P. XXI.

10

De FOSIS, sive SAXONIBUS: item de duplici SAXONIA.

NOMEN FOSORUM nemo nisi *Tacitus* refert: neque ipse, nisi in libro de *Germaniâ*: *Tacti*, inquit, *ruinâ Cheruscorum & Fosi*, contermina gens: adversarum rerum ex aquo socii; cum in secundis minores fuissent. Eundem *Germaniæ sinum*, proximi oceano, *Cimbri* tenent. Contermini igitur fuere *Fosi Cheruscis* simul atque *Cimbris*. *Cimbrorum peninsulam* opinor *Omnibus & lippis* notam & *tonforibus* esse: scilicet, quæ nunc *Danici regni pars Iutia*, vulgò *Iutland* vocatur. Itaque *sinum* heic adpellasse poterat, auctor, excursum terrarum in mare: quemadmodum diversâ ratione, 20 *maris* inter binas terras ingressionem, *sinum* vulgò vocamus. sic idem auctor, *annal. iv.* *sinum* adpellavit id terrarum, quod vulgari vocabulo *Natoliæ*, *Asiaticum* inter *Ponticum* que *maria* protenditur, ceu *peninsula*. *Dehinc*, inquit, *initio ab Suriâ, usque ad flumen Euphratem, quantum ingenti terrarum sinu ambitur, quatuor legionibus coercitum*. Eâ significatione si heic quoque accipienda foret vox *sinus*; *initium* ejus esset inter duas celeberrimas *Germaniæ urbes*, *Hamburgium & Lubecam*. *finis* ad *Cimbrorum promontorium*, quod nunc vulgò *Skage* à proximo pago cognominatur. At *sinum* putò heic intellexisse auctorem mare ipsum, quod *Svevicum* mox infra cognominat; quique *sinus Codanus* *Melæ* ac *Plinio* dicitur, nunc vulgò adcolis de *Oost see*. & hoc modo convenit ei cum *Melâ*, qui *lib. iii, cap. iii*, postquam dictum *sinum* quam accuratissimè, ut infra refere- 30 tur, descripsit; *In eo*, inquit, *sunt Cimbræ & Teutoni*. *FOSI* igitur illi in præfinito terrarum spatio fuerunt, *medii* inter *Cimbros & Cheruscos*.

Nomen eorum à nullo alio referri scriptore, vehementer miror: eoque magis, quod *Ptolemæus*, qui in *Marci Aurelii principatu* scripsisse sua creditur ex *Svidâ*, id est, *annis*, postquam *Tacitus Germaniam* descripsit, circiter *LX*, iisdem in finibus collocat *SAXONES*; gentem claram, & sequentibus mox temporibus validissimam. quæ unde post *Taciti ætatem* intra dictorum annorum spatium prorepsit, quum in reliquâ *Germaniâ* nihil vacuum reliquerit *Tacitus*, ejusque ævi alii scriptores; aut quomodo *Fosos*, gentem tam validam, ut mox è finium amplitudine patebit, *Cheruscorum* que, magnæ itidem gentis, sociam, tam facile expulerit, haud equidem dispicere queo. Ad septemtrionis 40 secreta, quæ nunc *Norvagia* est cum *Svedia*, recurrere pudet; quando jam antea patuit, pluribusque in locis infra patebit, falsas inde fingi gentium transmigrationses. Malim suspicari, apud *Tacitum* corruptam esse vocem *FOSI*, pro *SAXONI*; primâ syllabâ *SA* prorsus amissâ, dein *X* & *N* vitiatis in *F* & *S*. nam eadem terminatione in *ONI*, aliæ quoque *Celticæ gentes* antiquis *Romanorum scriptoribus* traditæ sunt, *Turoni, Santoni*, in *Galliâ*; & *Teutoni* *Cimbris* finitimi. *Egesippo*, *Judaicarum rerum scriptori*, si fides tutò haberi posset, manifestum foret ex *historiis* ejus, jam *Vespasiani imperatoris* tempore *nomen* existisse *Saxonum*. *Josepho* quidæ *Judæo*, apud *populares* *Titi Cæsaris* jussu concionanti, hæc verba tribuit: *Tremite hos Romanos Scotia, que terris nihil debet; tremite Saxonia, inaccessa paludibus, & in viis septa regionibus*. Verum hunc scriptorem, 50 paullo obscuriorem (vixit autem post *Gratianum & Theodosium imperatores*) falsò duo ista nomina *Josepho* concionanti adscripsisse, magisque cognitum habuisse, qui *populi* suâ tempestate *Britanniam Germaniam* que ulteriorem tenerent, quam quid *Josephus* in concione loquutus sit, quique *populi* hujus ævo dictas regiones incoluerint; satis manifestò adparet ex vocabulo *SCOTIÆ*, quod incognitum fuisse *Titi Josephi* que tempore, satis liquet ex *Tacito*, qui in *Agricolæ vitâ*, quam unâ cum *Germaniâ* sub *initium imperii Trajani* conscripsit, *CALEDONIAM* aliquoties eam adpellat, cum aliis auctoribus; *populos* que in eâ quosdam *Horestos*. de *Scotiâ* verò, vel ejus incolis *Scotis*, ne 7^g quidem. At Ege-